

Львівський національний університет імені Івана Франка

Факультет педагогічної освіти

Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Затверджую
на засіданні кафедри загальної педагогіки та
педагогіки вищої школи
факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол №1 від 26 серпня 2022 р.)

Завідувач кафедри
проф. Квас О. В. _____

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
для проведення семінарських занять з курсу
«МАЙСТЕРНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»
для студентів-магістрів
другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта».
кваліфікації: Магістр з дошкільної освіти. Менеджер дошкільної освіти
(денна форма навчання, 2022-2023 н.р.)

Укладач доц. Яремчук Н. Я

Метою викладання навчальної дисципліни є набуття студентами програмних компетентностей для здійснення педагогічної діяльності в закладах вищої освіти.

Основні завдання вивчення навчальної дисципліни «Майстерність педагогічної діяльності»:

- формування знань про мету, завдання, зміст, закономірності, принципи, форми організації навчання, методи, засоби освітнього процесу в умовах сучасних закладів вищої освіти;
- аналіз актуальних проблем сучасної вищої освіти закордоном та в Україні;
- визначення педагогічних основ професійного становлення викладача вищої школи та розвиток педагогічної техніки і майстерності;
- визначення особливостей професійного становлення студента як майбутнього фахівця в умовах закладу вищої освіти;
- формування умінь побудови педагогічної взаємодії та професійно-педагогічного спілкування;
- набуття умінь аналізу нормативно-правового та навчально-методичного забезпечення освітнього процесу закладу вищої освіти;
- формування методичних умінь підготовки і проведення лекційних та практично-семінарських занять;
- оволодіння методикою створення навчальних курсів, застосування методів та засобів навчання, педагогічного контролю.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні сформулювати такі програмні результати навчання:

знати:

- теоретико-методологічні аспекти педагогіки вищої школи як науки;
- структуру процесу побудови та функціонування системи вищої освіти і закладів вищої освіти як педагогічної системи з метою розвитку майстерності педагогічної діяльності викладача та його науково-дослідної діяльності;
- структуру освітнього процесу; мету, завдання та специфіку побудови навчального курсу і навчальних занять відповідно до головних теоретичних засад сучасної філософії освіти, загальних основ педагогічних знань, педагогіки партнерства;
- психолого-педагогічні особливості вікової періодизації розвитку особистості студента та встановлення з ним педагогічної взаємодії;
- процесуальний компонент освітнього процесу із представленням методичних аспектів застосування його структурних складових;
- вимоги до викладача закладу вищої освіти, що передбачають професіоналізм діяльності, професіоналізм особистості, високий рівень культури наукового мислення, наукової діяльності, академічної доброчесності тощо;

уміти:

- розвивати загальні уміння проведення наукового дослідження актуальних проблем педагогіки вищої школи та організації освітнього процесу у закладах вищої освіти;
- оцінювати освітні програми, аналізувати нормативно-правове та навчально-методичне забезпечення освітнього процесу закладу вищої освіти;
- розробляти навчально-методичне забезпечення до освітньої програми;
- встановлювати ефективну комунікацію у освітньому середовищі, формувати готовність до педагогічної взаємодії, професійно-педагогічного спілкування, розв'язання педагогічних конфліктів, роботи в команді.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1

МАЙСТЕРНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗВО

Тема 1. Особливості побудови педагогічної взаємодії у вищій школі. Педагогічне спілкування як взаємодія. Психологічний аналіз конфліктів у педагогічній взаємодії

Питання для обговорення і дискусії:

1. Характеристика поняття «педагогічна взаємодія». Способи та стилі педагогічної взаємодії. Особливості педагогічної взаємодії у дистанційній формі навчання.
2. Педагогічне спілкування як діалог. Функції, структура та стилі педагогічного спілкування.
3. Особливості конфліктів у педагогічній взаємодії. Види і причини виникнення конфліктів у педагогічній взаємодії викладача із студентами.

Практичне завдання. Залікова вартість – 5 балів

Підготувати у письмовій формі рецензію на наукову статтю із періодичних педагогічних видань («Вища освіта України», «Вища школа», «Педагогіка і психологія професійної освіти», «Рідна школа», «Вісник Львівського університету. Серія педагогічна» та ін.), яка висвітлює актуальні питання реформування вищої освіти в Україні, інноваційні шляхи здобуття педагогічної освіти, методики викладання у вищій школі. У рецензії повинно бути вказано: актуальність обраної статті; аналіз головних ідей статті; аналіз наукових аргументів автора; аналіз висновків публікації (їхня відповідність завданням та загальному розкриттю теми). Зазначте, чи співпадають Ваші погляди з поглядами автора? Чому?

Вимоги до оформлення: обсяг 3 стор.; формат А 4; Times New Roman; 14 пт; міжрядк. інтерн. – 1, 5; підписана автором; вкладена в окремий файл.

Критерії оцінювання: актуальність обраної статті та аналіз наукових аргументів автора (1 бал), аналіз висновків публікації (їхня відповідність завданням та загальному розкриттю теми) (1 бал).

Практичне завдання. Залікова вартість – 5 балів

Підготувати дослідження на тему: «Психолого-педагогічний аналіз педагогічного конфлікту». Пригадайте з власного досвіду та проаналізуйте педагогічний конфлікт «викладач-студент» учасником чи спостерігачем якого Ви були у період навчання в університеті. Опишіть його. Визначте причини його виникнення. Чи була правильно підібрана стратегія поведінки для його вирішення? Як би Ви вчинили на місці викладача?

Вимоги до оформлення: обсяг 3 стор.; формат А 4; Times New Roman; 14 пт; міжрядк. інтерн. – 1, 5; підписано автором; вкладено в окремих файл.

Рекомендована література: 1-4, 11,15,16.

Тема 2. Професійно-педагогічна діяльність і особистість викладача вищої школи. Студент як суб'єкт педагогічної діяльності

Питання для обговорення і дискусії:

1. Структура професійної діяльності викладача вищої школи
2. Педагогічний професіоналізм діяльності та професіоналізм особистості викладача вищої школи. Професійні та особистісні якості викладача. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності та авторитет викладача. Професійні деформації у педагогічній діяльності.
3. Педагогічна культура викладача закладу вищої освіти.
4. Педагогічна майстерність викладача вищого навчального закладу.
5. Загальна психолого-педагогічна характеристика студентського віку.
6. Професійна спрямованість студентів та її формування. Формування у студентів наукового світогляду. Готовність студентів до професійної діяльності після закінчення ЗВО.

Практичне завдання. Залікова вартість – 5 балів

Підготувати есе на тему: «Школа мого професійного становлення: студент-вчитель-викладач». Перед написанням есе проаналізуйте причину вибору Вами фаху пов'язаного із педагогічною діяльністю. За наявності досвіду праці (педагогічної практики) у педагогічному закладі сформулюйте усі «за» і «проти» щодо даного вибору. Змодельуйте свій образ викладача вищої школи. У чому особливість професійної діяльності викладача гуманітарних дисциплін (педагогічних)? Охарактеризуйте сучасну систему підготовки педагогів (відповідно до Вашої спеціальності). Які б зміни Ви запропонували, відповідно до сучасної моделі педагога? У есе має бути аргументовано висвітлено динаміку особистісних змін у процесі професійного становлення Вас як педагога.

Вимоги до оформлення: обсяг 3-4 стор.; формат А 4; Times New Roman; 14 пт; міжрядк. інтерн. – 1, 5; підписано автором; вкладено в окремих файл.

Рекомендована література: 1-4, 11, 15.

Змістовий модуль 2

ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема 3. Дидактична система вищої школи. Організація освітнього процесу у вищій школі

Питання для обговорення і дискусії:

1. Дидактика як галузь педагогіки.
2. Основні закономірності та принципи навчання у вищій школі.
3. Сутність і структура навчального процесу у вищій школі. Цілі навчання у ВНЗ (дидактичні, розвивальні, виховні). Мета та зміст освіти у вищій школі. Критерії відбору змісту освіти.
4. Стандарти вищої освіти. Освітні програми (освітньо-професійні, освітньо-наукові): їх призначення, структура, характеристика. Структурно-логічна схема підготовки. Критерії оцінювання якості освітньої програми. Нормативні документи, що відображають зміст освіти (навчальні плани, навчальні програми, силабус навчальної дисципліни, робочі навчальні програми, підручники): їх характеристика, порядок й особливості розробки. Підручник/навчальний посібник вищої школи: критерії якості. Електронний підручник як засіб навчання у вищій школі.
5. Мотиви навчання у вищій школі.

Практичне завдання. Залікова вартість – 5 балів.

Підготувати дослідницький проект на тему: «Управління мотиваційними процесами у навчанні». Аналізуючи індивідуальний досвід навчання у ВНЗ резюмуюте, яким чином мотиваційний вплив викладачів та Ваша самомотивація виконала роль позитивного фактору у процесі учіння. Перед написанням роботи створіть власну карту мотивів – перелік тих причин, які спонукали Вас до навчання у ВНЗ на даній спеціалізації. Які функції виконував кожен з них? Опишіть конкретно ті підходи, засоби, методи і прийоми мотивації/стимули навчання, які використовували викладачі на заняттях, а також Ваші особисті як ключові у цьому процесі.

Вимоги до оформлення: обсяг 5 стор.; формат А 4; Times New Roman; 14 пт; міжрядк. інтерн. – 1,5; підписано автором; вкладено в окремий файл.

Рекомендована література: 1-5, 6, 13, 17.

Тема 4. Методи і засоби організації навчально-пізнавальної діяльності студентів. Сучасні освітні технології

Питання для обговорення і дискусії:

1. Класифікації методів навчання. Особливості методів навчання в освітньому процесі вищої школи. Дидактичні вимоги до вибору методів навчання.

- 2.Інтерактивні методи навчання: методика проведення та рекомендації щодо їхнього застосування.
- 3.Засоби навчання у вищій школі: методика застосування.
- 4.Сучасні освітні технології. Дистанційне навчання в системі вищої освіти.

Рекомендована література: 1-5, 6, 13, 17.

Змістовий модуль 3

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Тема 5. Форми організації навчання у вищій школі. Методика підготовки і проведення лекційного заняття. Організація самостійної роботи

Питання для обговорення і дискусії:

1. Поняття про форми організації навчання у вищій школі.
2. Лекція як основна форма організації навчання у вищій школі. Види лекцій.
3. Зміст і структура лекції. Основні дидактичні вимоги до лекції.
4. Підготовка і проведення лекції: організаційно-методичні аспекти.
5. Педагогічне керівництво самостійною роботою студентів в умовах кредитно-модульного навчання. Система організації науково-дослідної роботи студентів.

Практичне завдання. Залікова вартість – 5 балів.

Підготувати, оформити письмово конспекти лекційного заняття із фахової дисципліни (дисциплін спеціалізації). Заняття мають бути розраховане на 2 академічні години (1 год. 20 хв.).

Вимоги до оформлення: формат А 4; Times New Roman; 14 пт; міжрядк. інтерн. – 1,5; вкладено в окремий файл.

Рекомендована література: 1-5, 13, 17.

Тема 6. Методика підготовки і проведення практично-семінарського заняття. Педагогічний контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів у вищій школі

Питання для обговорення і дискусії:

- 1.Основні функції семінарських занять. Типи семінарських занять у вищій школі.
- 2.Методика організації і проведення семінарського заняття. Особливості взаємодії викладача і студентів в ході проведення заняття.
- 3.Завдання і види педагогічного контролю у вищій школі. Методи і форми контролю навчальної успішності студентів. Тестування. Форми та критерії якості тестових завдань.
- 4.Оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності студентів. Контроль та оцінка навчальної успішності студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання.

Практичне завдання. Залікова вартість – 5 балів.

Підготувати, оформити письмово конспекти семінарсько-практичного заняття із фахової дисципліни (дисциплін спеціалізації). Заняття мають бути розраховане на 2 академічні години (1 год. 20 хв.).

Вимоги до оформлення: формат А 4; Times New Roman; 14 пт; міжрядк. інтерн. – 1,5; вкладено в окремий файл.

Рекомендована література: 1-5, 10, 13, 17.

Інформація щодо здійснення оцінювання навчальних досягнень студента

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

- семінарські заняття – 30 (6 занять по 5 балів): 30% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 30;
- контрольні заміри (3 модульні контрольні роботи за тестовими завданнями): 40 % семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 40;
- самостійна робота – 30 (6 індивідуальних письмових завдань): 30% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 30.

Критерії оцінювання семінарського заняття: 5-4 балів - змістове відтворення матеріалу, апелювання до наукових поглядів, глибина аналізу предмета обговорення, виявлення причинно-наслідкових зв'язків, вміння проектувати стратегію розвитку, класифікувати, узагальнювати та систематизувати матеріал; активна позиція на занятті; 3-1 бал - частковий прояв даних критеріїв оцінювання.

Самостійна робота (6 індивідуальних письмових завдань)

Самостійна робота №1 Залікова вартість – 5 балів

Підготувати у письмовій формі рецензію на наукову статтю із періодичних педагогічних видань, яка висвітлює актуальні питання реформування вищої освіти в Україні, інноваційні шляхи здобуття педагогічної освіти, методики викладання у вищій школі.

Критерії оцінювання: актуальність обраної статті та аналіз наукових аргументів автора (3 бали), аналіз висновків публікації (їхня відповідність завданням та загальному розкриттю теми) (2 бали).

Самостійна робота №2 Залікова вартість – 5 балів

«Психолого-педагогічний аналіз педагогічного конфлікту»

Критерії оцінювання: Подача історії конфлікту та визначення причини його виникнення. (3бали), визначення та обґрунтування правильно підібраної стратегії поведінки для вирішення педагогічного конфлікту (2 бали).

Самостійна робота № 3 Залікова вартість – 5 балів

Підготувати есе на тему: «Школа мого професійного становлення: студент-вчитель-викладач».

Критерії оцінювання: глибина аналізу причин вибору фаху пов'язаного із педагогічною діяльністю (3 бали), висвітлено динаміку особистісних змін у процесі професійного становлення як педагога (2 балів).

Самостійна робота №4 Залікова вартість – 5 балів

Дослідницький проект на тему: «Управління мотиваційними процесами у навчанні».

Критерії оцінювання: аналіз індивідуального досвіду навчання у закладі вищої освіти (3 бали), представлення власної карти мотивів, висвітлені підходи, засоби, методи і прийоми мотивації/стимули навчання, які використовували викладачі на заняттях, а також особисті як ключові у процесі навчання (2 бали).

Самостійна робота №5 Залікова вартість – 5 балів

Підготувати, оформити письмово конспекти лекційного заняття із фахової дисципліни (дисциплін спеціалізації). Заняття мають бути розраховане на 2 академічні години (1 год. 20 хв.).

Критерії оцінювання: відповідність змісту матеріалу до теми заняття (2 бали), дотримання структури заняття (1 бал), правильність у формуванні мети заняття та методики його проведення (2 бали).

Самостійна робота №6 Залікова вартість – 5 балів.

Підготувати, оформити письмово конспекти семінарського заняття із фахової дисципліни (дисциплін спеціалізації). Заняття мають бути розраховане на 2 академічні години (1 год. 20 хв.).

Критерії оцінювання: відповідність змісту матеріалу до теми заняття (2 бали), дотримання структури заняття (1 бал), правильність у формуванні мети заняття та методики його проведення (2 бали).

Політика оцінювання

Відвідування занять. Обов'язковим компонентом оцінювання є відвідування занять (лекційних, семінарських) та активна навчальна діяльність під час їх проведення. За умови відсутності студента на заняттях із поважних причин (стан здоров'я, поважні сімейні обставини, міжнародне стажування) дозволяється відпрацювати впродовж консультаційних годин викладача.

Академічна доброчесність. Письмові роботи перевіряються викладачем у випадку виникнення сумнівів проходять перевірку на плагіат. За умови перевищення запозичення текстової інформації більше 50%, констатується викладачем як порушення академічної доброчесності і оцінювання роботи не проводиться.

Дедлайни. Не перевіряються письмові роботи, які подані невчасно. Терміни здачі робіт обумовлюються на початку викладання курсу.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		100
С 1	С 2	С 3	С 4	С 5	С 6	
5+	5+	5+	5+	5+	5+	
СР (5)	СР (5) + МК	СР (5)	СР (5)+	СР (5)	СР (5)+	

	(14)		МК (14)		МК (12)		
--	------	--	------------	--	------------	--	--

*МК — модульний контроль (40 балів); С — семінарське заняття (6 × 5 = 30 балів); СР — самостійна робота (5+5+5+5+5+5 = 30 балів).

Рекомендована література

Базова

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 384 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навч. посібник. Київ: Видавництво Ліра-К, 2016. 456 с.
3. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи: навч. посібник. Київ, Кондор, 2011. 628 с.
4. Цюра С.Б., Біляковська О.О., Мицишин І.Я. Дидактика вищої школи: навч. посіб. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 360 с.
5. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навч. посібник. Київ : «Академвидав», 2006. 352 с.

Додаткова

6. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. Київ: «Академвидав», 2012. 352 с.
7. Закон України "Про вищу освіту" (від. 01.07.2014): веб-сайт. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
8. Закон України «Про освіту» 2145-VIII (від 05. 09.2017 року): веб-сайт. URL: www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19
9. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» : веб-сайт. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
10. Малихін О.В. Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів: теоретико-методологічний аспект: монографія. Кривий Ріг: Видавничий дім, 2009. 307 с.
11. Основи педагогічної майстерності. Авт. кол.: Н. Мачинська, А. Федорович, Н. Яремчук. Львів, ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 286 с.
12. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 168 с.
13. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: навч. посібник. К.: Вища шк., 2005. 239 с.
14. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика: навч. посібник. Рівне, 2012. 352 с.
15. Хоружий Г. Ф. Академічна культура: цінності та принципи вищої освіти. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2012. 320 с.
16. Хрестоматія з педагогіки вищої школи: навч. посібник. За заг. ред. В. І. Лозової. Авт. кол.: В. І. Лозова, А. В. Троцько, О. М. Іонова, С. Т. Золотухіна. Х.арків: «Апостроф», 2011. 408 с.

17.Шляхтун П.П. Методика викладання соціально-гуманітарних дисциплін: навч. посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2011. 224 с.

Інформаційні ресурси

1.Освітні сайти Інтернет:

-Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України : веб-сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua>.

-Офіційний сайт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти: веб-сайт. URL: <http://naqa.gov.ua>

-Офіційний сайт ЮНЕСКО: веб-сайт. URL: <http://www.unesco.org/>

- <http://www.pidruchniki.ws/pedagogika>

- <http://www.pedagogika.ucoz.ua>

-<http://www.pedpresa.com.ua>;

-<https://www.ed-era.com>

2.бібліотека кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Львівського національного університету імені Івана Франка (вул. Туган-Барановського, 7);

3.наукова бібліотека імені Василя Стефаника (вул. Стефаника, 2);

4.наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка (вул. Драгоманова, 5, 17);

5.ресурсний центр інклюзивної освіти (кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Львівського національного університету імені Івана Франка);

6.педагогічна бібліотека (вул. Зелена, 24).